DORP STAD & LAND

THEMABIJEENKOMST

ENERGIETRANSITIE IN LANDELIJK GEBIED

WEMELDINGE,
13 FEBRUARI 2020

Groothandelsgebouw
Stationsplein 45A
Postbus 29129
3001 GC Rotterdam
T 010 - 280 94 45
E info@dorpstadenland.nl
I www.dorpstadenland.nl

Je hebt, net als collega's uit alle 58 gemeenten waar wij als vereniging voor werken, een rol bij het mede vormgeven en invullen van de doelstelling voor de Regionale Energie Strategie (RES). De energietransitie hangt direct samen met het zorgen voor en behouden van een optimale omgevingskwaliteit.
Wij hebben je daarom uitgenodigd voor de themabijeenkomst "Energietransitie in het landelijk gebied" in Wemeldinge, gemeente Kapelle, op 13 februari jongstleden. Hartelijk dank voor je enthousiaste en constructieve deelname aan onze themabijeenkomst voor zeven Zeeuwse gemeenten, een netbeheerder en de voorzitter van een energie-coöperatie. Tijdens deze bijeenkomst reikten wij jullie een methode aan voor het voeren van de dialoog, waarbij de samenhang tussen energietransitie en ruimtelijk beleid duidelijk wordt. Jullie gaven als deelnemers aan op basis van deze methode veelal tot een verdieping van inzichten te zijn gekomen. Tevens zeiden jullie het van grote meerwaarde te vinden om met onze experts door de aangereikte methodiek op een nieuwe manier naar het werkveld rondom Energietransitie te kijken, en om daarover met collega's van andere gemeenten en aanverwante organisaties in dialoog te gaan. Fijn dat wij jullie met het faciliteren van deze middag ook deze voordelen van het lid zijn van ons netwerk hebben kunnen bieden.

Deelnemers over het thema van de bijeenkomst:

"Naast scherp beleid zal voor het proces een kwaliteitsteam met integrale benadering zeer effectief zijn. De samenstelling van het team kan afgestemd worden op de lokale context."

"Het is belangrijk goed te beargumenteren en uit te leggen hoe de landschappelijke inpasbaarheid van de Energietransitie tot stand komt om draagvlak te borgen."

*"Om duurzaam draagvlak te creëren kunnen we raadsleden voorafgaand aan voorstellen over de Energietransitie al meenemen met de afwegingen en dilemma's. Daarbij kunnen we tussentijds de voortgang toetsen om zo duurzaam draagvlak te creëren.
Het Energiespel van Dorp, Stad en Land zou hier een heel waardevol instrument bij kunnen zijn om met de gemeenteraad te spelen."*

"De energietransitie houdt niet op bij de gemeentegrens. Het is daarom belangrijk om samen te werken met andere gemeenten op regionaal niveau. Vereniging Dorp, Stad en Land en aangereikte methodieken bieden daarbij grote meerwaarde."

FOCUS

De energieopgave waar we voor staan is op meerdere wijzen te benaderen. Wij kiezen er tijdens deze middag voor om de focus te leggen op energie uit wind en zon, omdat hiervoor actuele technieken voorradig zijn, die op grote schaal betrouwbaar inzetbaar zijn. Als voorbeeld voor de vraag waar we zon en wind zouden inzetten voor de energietransitie gebruikten we de gemeenten Reimerswaal, Goes en Kapelle tot 2050 als gezamenlijke voorbeeldcase. Centraal stond de vraag hoe, binnen de grenzen van de drie gemeenten, gezamenlijk, volledig in de eigen elektriciteitsbehoefte kon worden voorzien door hernieuwbare energie op te wekken.

METHODIEK

Ter introductie op de kwaliteitsdiscussie toonden we de film Wind, Zon en Land, die het belang laat zien van het borgen van ruimtelijke kwaliteit te midden van kwantitatieve afwegingen voor het verdienmodel. Om het ruimtelijk beleid te kunnen bepalen bij deze energieopgave, neem je eerst een besluit over welke vormen van energie je waar wil toepassen. Hiertoe speelden we het Energiespel. Het Energiespel legt op een losse en vrije manier de ruimtelijke opgave van de energietransitie bloot. De gemeente kan met de uitkomsten van het Energiespel regie voeren op het toekomstige ontwerp en de eerste stappen richting uitvoering van energielandschappen. Aan het eind van het Energiespel ligt er een eerste gedragen energiescenario; te zien als eerste vingeroefening of als basis voor verdere concrete stappen om schone, duurzame en lokaal gewonnen energie daadwerkelijk te realiseren.

De duurzame elektriciteitsopgave om tot 100% zelf opwekken van het eigen elektriciteitsgebruik te komen voor 2050 is een ambitieuze opgave die niet ongemerkt voorbij gaat in het landschap. In vijf scenario’s is geschetst hoe dat binnen de drie gemeenten gezamenlijk gerealiseerd zou kunnen worden. Deze scenario’s waren de input voor het Energiespel:

- ‘ALLES WIND’
- ‘HELEMAAL ZON’
- ‘GEBUNDELD
- ‘CLUSTERS’
- ‘TAPIJT’

Deelnemers over het Energiespel:

"De energie die in deze regio is opgewekt komt voor 100 % deze regio zelf ten goede "

"Houd rekening met de belangen van de inwoners (m.b.t. uitzicht, landschap en recreatie)!"

"Het is belangrijk om de voor- en nadelen voor het landschap goed uit te leggen. Dit dient nadrukkelijk niet door de ontwikkelaar te worden gedaan, want de overtuiging dient niet alleen op euro's te berusten;"

"Hoe ga je om met het landschap:

- *want 'landbouw' is waar we in Zeeland vandaan komen;*
- *maar verandering is ook noodzakelijk i.v.m. duurzaamheid;*
- *dus landschappelijke inpassing; waar & hoe?"*

"Betrek inwoners bij keuzes en help ze hierbij, wat acceptatie bevorderd"

"Zet Zeeuwse ontwerpers in, zo creëer je draagvlak"

"Door het energiespel nemen we andere rollen aan, waardoor we in een luisterende rol belanden. Hierdoor heb ik nu meer inzicht in de verschillende belangen."

HET BORGEN VAN OMGEVINGSKWALITEIT

Uit het energiespel kwamen bouwstenen die gebruikt kunnen worden voor de omgevingsvisie en het omgevingsplan. In groepen bespraken we de volgende drie manieren waarop deze in beleid zijn in te passen, wat minimaal moet worden vastgelegd, en wat er gebeurt als je dit niet vastlegt:

1. het vastleggen van de beeldkwaliteit
2. het bepalen van een consistent beleid voor de hele gemeente
3. het bepalen van zones voor maatwerk

Deelnemers agendeerden tijdens de dialoog het volgende over:

Beeldkwaliteit:

- de inpassing in het landschap;
- het ontstaan van ruimtelijke chaos bij gebrek aan regels;
- de waarde die het oplevert als bewoners kunnen participeren en mee profiteren;
- de plek van beeldkwaliteit in het totale afwegingskader;
- het belang van “maatwerk”;
- de kans voor meervoudig ruimtegebruik door meerdere opgaven te koppelen.

Consistent beleid voor de hele gemeente:

- de mate waarin de regel “overal is alleen x toegestaan” innovaties in de weg staat;
- de noodzaak van flexibiliteit;
- de prijsopdrijvende werking van de grond die dit teweegbrengt;
- de mate waarin dit beleidsontwikkeling stagneert;
- dat initiatieven van onderaf stagneren (en daarmee het draagvlak afneemt) indien dit te strak geredigeerd is;
- de noodzaak voor grove kaders.

Maatwerk-zones:

- waar een zone voor maatwerk aan moet voldoen;
- gebiedsafhankelijke kenmerken;
- overkoepeling verschillende disciplines;
- meegeven van globaal afwegingskader;
- de waarde dit aan een gebied geeft;
- de rol van indirecte sturingsmiddelen zoals een duurzaamheidsfonds;
- de mate van tijdelijkheid;
- de noodzaak dat de initiatiefnemer kan aantonen dat andere op deze en de belangen met betreffend initiatief worden meegenomen.

SAMEN WERKEN

Graag zetten we de dialoog over de Energietransitie, die wij met jullie ingezet hebben, voor verdieping voort op de kennisdag van onze vereniging op 18 juni aanstaande.

Een uitgebreidere werkplaats en het Energiespel voor jouw gemeente, toegespitst op een specifieke casus, is ook altijd mogelijk. Dorp, Stad en Land biedt deze regelmatig in maatwerk-vorm aan en adviseert graag over hoe je deze methode voor jouw gemeente kunt inzetten.

Wij zijn een organisatie van stedenbouwkundigen, landschapsarchitecten, architecten cultuurhistorici en planologen die de leden van haar vereniging op actieve en creatieve wijze met elkaar in dialoog brengt over gezamenlijke, gemeentegrens overstijgende, uitdagingen.

Deze bijeenkomst heeft aangetoond op welke manier de vereniging kan bijdragen om vragen die bij jouw gemeente spelen te beantwoorden. Als lid van deze vereniging kun je optimaal gebruik maken van deze kracht!

Groothandelsgebouw
Stationsplein 45A
Postbus 29129
3001 GC Rotterdam
T 010 - 280 94 45
E info@dorpstadenland.nl
I www.dorpstadenland.nl

DORP STAD & LAND